

УДК 316.444.5:378-057.4:004.42(045)

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНЖЕНЕРІЇ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Теремінко Л.Г., аспірант кафедри
педагогіки та психології професійної освіти
*Навчально-науковий гуманітарний інститут
Національного авіаційного університету*

У статті проаналізовано психолого-педагогічні особливості навчання іноземної мови та дидактичний потенціал іноземної підготовки у формуванні готовності до професійної мобільності. Доведено, що завдяки належній організації процесу вивчення іноземної мови не лише формуються навички й уміння іноземного професійного спілкування, а й забезпечуються умови формування професійно мобільних особистостей майбутніх фахівців з інженерії програмного забезпечення, які зможуть адаптуватися до радикальних змін навколишнього світу і проявляти свою професійну компетентність.

Ключові слова: іноземна мова, іноземна підготовка, професійна мобільність, готовність до професійної мобільності, фахівець з інженерії програмного забезпечення.

В статье проанализированы психолого-педагогические особенности обучения иностранному языку и дидактический потенциал иноязычной подготовки в формировании готовности к профессиональной мобильности. Доказано, что благодаря надлежащей организации процесса изучения иностранного языка не только формируются навыки и умения иноязычного профессионального общения, но и обеспечиваются условия формирования профессионально мобильных личностей будущих специалистов по инженерии программного обеспечения, которые смогут адаптироваться к радикальным изменениям окружающей среды и проявлять свою профессиональную компетентность.

Ключевые слова: иностранный язык, иноязычная подготовка, профессиональная мобильность, готовность к профессиональной мобильности, специалист по инженерии программного обеспечения.

Tereminko L.H. THE DIDACTIC POTENTIAL OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING IN THE FORMATION OF READINESS FOR PROFESSIONAL MOBILITY OF FUTURE SOFTWARE ENGINEERS

The article analyzes the psychological and pedagogical peculiarities of teaching a foreign language and the didactic potential of its training in the formation of readiness for professional mobility of future software engineers.

Foreign language, primarily English, plays a very important role in the activity of professionally mobile software engineers who occupy various positions. Developing software for various subject areas, the basics of which need to be quickly mastered, writing and studying documentation, working in a competitive environment with a large number of business trips, communication with foreign customers and colleagues in one way or another demand substantial knowledge of English.

Nevertheless the process of learning a foreign language that integrates two main types of activities – cognition and communication – is as important in the formation of readiness for professional mobility as its result (high level of foreign language competence). The use of the basic provisions of the personally oriented, communicative, acmeological, integrative and context-based approaches in foreign language training enables us to form readiness for professional mobility of a technical specialist.

The versatility and variability of foreign language training, the possibility to choose certain forms, methods and means of teaching can actualize certain aspects associated with readiness for professional mobility, bring students closer to the situation of professional reality, increase motivation to learn a foreign language and develop professionally.

The use of interactive methods in the process of teaching a foreign language helps to form communicative and organizational skills, tolerance, responsibility and activity of a future specialist.

Key words: foreign language, foreign language training, professional mobility, readiness for professional mobility, software engineer.

Постановка проблеми. Підготовка конкурентоспроможних фахівців з інженерії програмного забезпечення, готових до професійної мобільності в постійно змінних умовах, здатних до глобального мислення і творчої діяльності на всіх етапах життєвого циклу розробки систем, від їх конструювання до впровадження, є актуальним завданням сьогодення. Особистісно та професійно

спрямована іноземна мова має потужний дидактичний потенціал у формуванні готовності до професійної мобільності. Володіння іноземною мовою розширює можливості самореалізації сучасного фахівця, робить його професійний портрет гармонійним, доповнюючи такими особистісними та професійними якостями, як комунікабельність, допитливість, ерудиція, здатність творчо

мислити, своєчасно й адекватно реагувати на зміни, працювати в команді, приймати самостійні нестандартні рішення, генерувати нові оригінальні ідеї, вирішувати творчі завдання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Учені використовують можливості іноземної мови для формування професійного мислення (Т. Алдонова), комунікативних умінь (Л. Абдрахманова), професійно важливих якостей (Т. Попова, О. Трофімова), готовності до професійної діяльності (О. Анцелевич); моделюють професійно спрямовану підготовку (Т. Ліцманенко); підвищують якість знань (С. Іванова) та професійну спрямованість (Г. Ханцева, О. Григоренко), професійну суб'єктність (Н. Арістова), конкурентоспроможність (Ж. Айтуганова), потенціал самореалізації (О. Мартинова), автономність (М. Івкіна); формують культуру ділового спілкування (А. Слемзін); інтелектуальну та соціальну мобільність (Г. Міхненко, С. Яковлева). Засобами іноземної мови формуються пізнавальні потреби (Т. Мирза); розвивається творча активність та індивідуальність (Л. Муратова, О. Чаплигіна), ціннісні орієнтації студентів (Н. Симонова, Л. Гадзаова), самостійність (С. Вахрушева). Науковці: Т. Мінакова, Л. Павлова, М. Мазо, О. Колобова, А. Федорова – пропонують формувати професійно й особистісно значущі компетенції студентів. Дослідники розглядають особливості іноземної мови як засобу гуманізації та гуманітаризації освіти (О. Немирович, М. Смирнова та ін.).

Теоретичні основи викладання іноземної мови у вищій технічній школі в умовах неперервної освіти розробляли Л. Абдрахманова, Т. Абрамкіна, Ж. Айтуганова, Т. Алдонова, А. Багрова, Н. Гальскова, Н. Гез, Є. Зіміна, М. Івкіна, О. Мартинова, Є. Соловова, Л. Конопляник, І. Бім, І. Зимня, Г. Китайгородська, Є. Пасов, Т. Хатчінсон та ін.

Формування професійної мобільності фахівців ВЗО в процесі іншомовної підготовки досліджували Л. Меркулова, О. Кердяшова, В. Стичкова, О. Старшинова, М. Вотінцева, Н. Чіжова, В. Солоненко.

Однак аналіз психолого-педагогічних праць свідчить про те, що проблема формування готовності до професійної мобільності майбутніх фахівців з інженерії програмного забезпечення в процесі іншомовної підготовки досі ще не досліджувалась.

Постановка завдання. Актуальність окресленої теми та її недостатня розробленість зумовили постановку мети статті: проаналізувати дидактичний потенціал іншомовної підготовки у формуванні готовності до професійної мобільності майбутніх фахівців з інженерії програмного забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нами з'ясовано, що професійна мобільність фахівця з інженерії програмного забезпечення є інтегративною якістю особистості, яка являє собою готовність і здатність адаптуватися до умов професійної діяльності, вміння переключатися між різними методами розробки та реалізації програмного забезпечення, готовність до виконання різних посадових обов'язків у межах професійної діяльності чи переходу в іншу організацію, до постійної самоосвіти й самовдосконалення, вивчення нових технологій [5, с. 222].

Іноземна мова, передусім англійська, відіграє дуже важливу роль у фаховій реалізації професійно мобільних фахівців з інженерії програмного забезпечення, що обіймають різні посади. Розробка програмного забезпечення для різних предметних галузей, основи яких потрібно швидко засвоювати, написання та вивчення документації, робота в конкурентному середовищі з великою кількістю відряджень, спілкування із закордонними замовниками та колегами тією чи іншою мірою пов'язані з використанням англійської мови.

Проте сам процес вивчення іноземної мови, що інтегрує два основні види навчальної діяльності – пізнання та спілкування, є не менш важливим у формуванні готовності до професійної мобільності, ніж його результат (високий рівень іншомовної компетенції). У сучасних умовах навчання іноземної мови передбачає поряд із базовими лінгвістичними знаннями входження в чужу культуру й інформатизовану практику діяльності, спрямування на розвиток адаптації, соціалізації та професійної мобільності майбутнього фахівця. Отже, стає актуальним пошук способів, що дають змогу формувати засобами іноземної мови таку якість фахівця, як готовність до професійної мобільності. Це передбачає зміну мети, змісту, процесу, методів і форм організації навчального процесу з іноземної мови, розробку спеціального методичного забезпечення, спрямованого на інтенсифікацію мовної підготовки та застосування нових технологій.

Аналіз літератури дав змогу виділити такі напрями розвитку мовної освіти: прагнення до досягнення загальноєвропейського рівня володіння іноземною мовою, необхідного й достатнього для спілкування; підвищена увага до соціокультурного компонента іноземної мови; потреба в оволодінні іноземною мовою як інструментом майбутньої професійної діяльності; використання інформаційних і телекомунікаційних технологій у навчанні іноземних мов; зміна методики навчання іноземної мови, що передбачає

використання таких сучасних педагогічних технологій, як навчання у співпраці; навчання, центроване на студенті; метод проектів, дистанційне й модульне навчання тощо.

Необхідно відзначити, що професійно орієнтоване навчання іноземної мови або англійської мови для спеціальних цілей не зводиться лише до ви-вчення професійної лексики та читання літератури по спеціальності. Таке навчання вбудоване в освітній процес і має, окрім інших, соціокультурний складник, що відповідає сучасним вимогам до мовної освіти. Відповідно до сучасних закордонних авторів, професійно орієнтоване навчання спрямоване на оволодіння не лише мовною, а й комунікативною компетентністю у відповідній професійній сфері. У результаті професійно орієнтованого навчання іноземної мови ми отримуємо фахівця, здатного шукати і знаходити професійно значиму інформацію в зарубіжних джерелах, що на достатньому рівні володіє видами мовленнєвої діяльності.

Однією з найбільш значимих тенденцій у навчанні іноземної мови є ви-знання студента центральним елементом методичної системи, якому підпорядковані аналіз процесу навчання іноземної мови та відбір змісту мовної освіти, що визначають подальшу перспективу особистісного й мовного розвитку май-бутнього фахівця. На думку Н. Гальської, під час розробки освітніх програм з іноземної мови варто враховувати підвищення статусу студентів в освітньому процесі; усвідомлення ними особистої відповідальності за результати навчання; підвищення мотивації у викладанні й вивченні мов і культур; посилення когнітивних аспектів навчання іноземної мови; розширення рамок навчального процесу за рахунок включення в систему оцінювання досягнень студента його індивідуального досвіду в міжкультурному спілкуванні з носіями мови, що вивчається [1, с. 8]. У центрі уваги особистісно орієнтованої парадигми тепер знаходиться студент із його здібностями, інтересами й потребами. Знання викладачем іноземної мови типології студентів, рівнів їхніх психологічних станів, а також особистісних якостей, безсумнівно, дає йому змогу більш раціонально організувати свою роботу й роботу студентів, використовуючи основні положення *особистісно орієнтованого підходу* в процесі формування професійної мобільності фахівця технічного профілю (врахування індивідуальних і вікових особливостей, типології особистості, диференціювання навчального матеріалу тощо). Це стосується як пояснення навчального матеріалу, проведення індивідуальних консультацій, так і використання індивідуальних завдань (навчальних карток

з варіантами завдань, схем, карт, технічних малюнків тощо). У коло ін-дивідуальних пояснень, консультацій, навчальних завдань може входити практично весь зміст курсу іноземної мови, що має вагоме значення під час моделювання мовної поведінки в ситуаціях повсякденного та професійного спілкування, проведення студентських наукових конференцій на іноземній мові.

Індивідуалізація навчання студентів зумовлює обов'язкове врахування не тільки індивідуально-психологічних особливостей особистості студентів (їхнього темпераменту, рис характеру, емоційно-вольових якостей тощо), рівня підготовки з іноземної мови, а й особливостей їхнього зорового сприйняття, пам'яті, творчої уяви, співвідношення наочно-образного та логічно-абстрактного компонентів мислення.

Основне призначення предмета «Іноземна мова» втілюється в комунікативній спрямованості навчання, яка передбачає навчання спілкуванню в єдності всіх його функцій: пізнавальної, регулятивної, ціннісно-орієнтаційної та етикетної. Так, спілкування (усно-мовленнєве, через книгу, за допомогою письма) є засобом пізнавальної діяльності, що передбачає формування й розвиток умінь вчитися, тобто формування як спеціальних, так і загальнонаукових умінь. Воно регулює поведінку особистості, спонукає до взаємодії, сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, поглядів і переконань особистості, слугує засобом мовленнєвого оформлення поведінки людей, їхніх взаємин, що проявляється, зокрема, в дотриманні мовного етикету. Отже, під час навчання іноземної мови комунікативна мета виступає як інтегративна, орієнтована на досягнення практичного результату в оволодінні мовою, а також на освіту, виховання й розвиток особистості майбутнього фахівця. Ця мета повною мірою відображає специфіку навчального предмета, відрізняє його від всіх інших предметів і показує його спорідненість з рідною мовою й літературою [3, с. 274]. Комунікативна функція іноземної мови корелює з успішністю вивчення інших професійно значимих дисциплін, адже володіння видами мовленнєвої діяльності шляхом занурення в контекст професії забезпечує вдосконалення психічних процесів, наближення студентів до високого рівня адаптованості до специфіки професійної сфери [3, с. 387].

Н. Чіжова також уважає, що «основним принципом викладання іноземної мови в технічному ВНЗ має бути *комунікативний підхід*, при якому спілкування є метою, способом і засобом навчання, тобто мова вивчається не просто як лінгвістична система, відокремлена від інших дисциплін і повсяк-

денного жит-тя, а як дієвий інструмент для набуття знань у різних галузях і вільного спілкування. Вивчення іноземної мови активізує та розвиває різні розумові операції: аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, уміння виділяти головне тощо. Іноземна мова як навчальна дисципліна сприяє розвитку пам'яті, уваги, мислення, мови, уяви, інтелекту загалом і розвитку навичок вирішення нестандартних завдань. Спеціалісти, які володіють іноземною мовою, схильні до критичного мислення, у них більш розвинені уява та пізнавальний інтерес, вони мають вищий творчий потенціал і швидше опановують знання» [6, с. 78].

Досліджуючи психолого-педагогічні особливості іноземної мови з метою створення системи формування професійної мобільності фахівців технічного профілю, науковець Л. Меркулова стверджує, що вивчення іноземної мови потребує великого психічного напруження, що забезпечує розвиток уваги, пам'яті, мислення, волі, формування інтересів і здібностей, активізує потенційні можливості особистості. Мотивування і стимулювання студентів до досить напруженої навчальної праці, наполегливої пізнавальної діяльності, обов'язкового виконання домашніх завдань, заучування слів і стандартних моделей речень, мовних зворотів – головні умови *акмеологічного підходу*. Фонетичні, лексичні, граматичні та мовні вправи варто виконувати багаторазово. Психологічний механізм побудови мовлення як найважливішого засобу засвоєння іноземної мови та формування загальної комунікативної культури майбутнього фахівця вимагає оперативної й довготривалої пам'яті, здібностей до розподілу уваги, реалізації автоматичних дій при повній впевненості в досягненні мети мовного ви-словлювання. На відміну від інших предметів, де брак знань з певної теми можна заповнити за рахунок ерудиції, інтелекту, логічних висновків, під час вивчення іноземної мови, не знаючи граматики й лексики, неможливо висловити свою думку чи зрозуміти співрозмовника, володіючи навіть найвищим рівнем інтелекту. Вивчення іноземної мови являє собою пізнавальну діяльність на ви-сокому рівні складності навіть для осіб, які мають спеціальні здібності до освоєння іноземних мов, що розвиває такі важливі для формування професійної мобільності компетенції, як потреба в знаннях і діяльності, спрямованість на інновації, творчість і професійне вдосконалення [3, с. 284].

Окрім яскраво вираженого комунікативного характеру, іншими психолого-педагогічними особливостями вивчення іноземної мови, які потребують урахування в ході професіоналізації, є «безпредметність» – її

засвоєння не дає людині знань про реальну дійсність, як, наприклад, фізика чи математика; мова виступає й засобом, і метою навчання; «безмежність» і «незавершеність» – не можна вивчити який-небудь розділ мови (як у технічних науках) і користуватися лише ним (не знаючи граматичних часів, не можна вивчити умовний спосіб); можливість широкого використання активних методів, що застосовують у контекст професійної діяльності. Суттєвими особливостями навчання іноземної мови в немовних ВНЗ є спрямованість на здобуття наукової, професійно значимої інформації; оволодіння видами мовленнєвої діяльності; органічний зв'язок з професійними інтересами майбутніх фахівців [3, с. 261].

З огляду на те що іноземна мова як навчальна дисципліна є «безпредметною», вона легко інтегрується з іншими дисциплінами, що наповнюють її думками та закономірностями про об'єктивну дійсність, що є предметом їх вивчення.

Інтеграція іншомовної та професійної підготовки уможливорює занурення майбутніх фахівців у контекст їхньої професійної діяльності. Міжпредметні зв'язки допомагають студентам опановувати іноземну мову в квазіпрофесійно-му освітньому середовищі. Тим самим комунікативна іншомовна компетенція формується в тісному зв'язку з професійною компетентністю. Це розширює зв'язок з практикою, формує особистісне ставлення до конкретної професійної діяльності, викликає емоційну задоволеність професійною діяльністю під час створення позитивної спрямованості освітнього середовища, а також стимулює прагнення до оволодіння творчими методами трудової діяльності під час підвищення пізнавальної активності. Одне, одним із пріоритетних напрямів підготовки та дієвим засобом формування готовності до професійної мобільності майбутніх фахівців з інженерії програмного забезпечення стає інтегративний підхід.

З'ясовані нами психолого-педагогічні особливості й дидактичний потенціал іншомовної підготовки обґрунтовує вибір дисциплін «Англійська мова (за професійним спрямуванням)» (7–8 семестр підготовки фахівців освітнього ступеня «Баклавр») і «Професійна іноземна мова» (1–2 семестр підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр») спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення» для формування готовності до професійної мобільності майбутніх фахівців з інженерії програмного забезпечення. З огляду на те що професійна мобільність фахівців з інженерії програмного забезпечення, на нашу думку, значною мірою зумовлена професійною компетентністю, яка формується в процесі

вивчення дисциплін циклу професійної (професійно орієнтованої) та практичної підготовки, вважаємо цей цикл головним для відбору змісту іншомовної підготовки з метою формування готовності до професійної мобільності. Професійно орієнтоване навчання іноземної мови використовує міжпредметну інтеграцію з дисциплінами професійного циклу і спрямоване на підвищення професійної компетентності, оволодіння способами професійної діяльності, що сприяють розвитку здібностей, необхідних якостей, зокрема готовності до професійної мобільності майбутніх фахівців з інженерії програмного забезпечення.

Розроблені навчальні та робочі навчальні програми зазначених дисциплін, навчальний посібник «Fundamentals of Software Engineering» із грифом МОН і практикум «Software Engineering: Theory and Practice», призначені, відповідно, для підготовки фахівців освітніх ступенів бакалавр і магістр спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення», розкривають таку професійно орієнтовану тематику, що спирається на дисципліни професійного циклу підготовки зазначених фахівців: апаратне забезпечення комп'ютера; операційні системи; конструювання, моделювання, архітектура та проектування програмного забезпечення; бази даних; людино-машинний інтерфейс; мультимедійні засоби; інформаційні системи; комп'ютерна безпека; безпека програм і даних; теоретичні та практичні основи інженерії програмного забезпечення.

Професійно орієнтована тематика, міждисциплінарна інтеграція в процесі відбору навчального матеріалу, використання сфер і ситуацій професійного спілкування майбутніх фахівців, проблематизація методів і прийомів навчання формують установку на подальший розвиток і самовдосконалення в діяльнос-ті студентів. Оволодіння видами мовленнєвої діяльності, занурення в контекст професії забезпечує вдосконалення психічних процесів, наближення студентів до високого рівня адаптованості до соціальних і професійних переміщень. Пізнавально-пошукові завдання сприяють підвищенню інтелекту, розвитку професійного кругозору, необхідного для виходу з проблемних ситуацій, навчають мистецтва міжособистісних стосунків, вільного володіння відповідними засобами та прийомами особистісного, ділового і професійного іншомовного спілкування.

Поєднання традиційних та інноваційних технологій у процесі навчання іноземної мови також сприяє формуванню готовності до професійної мобільності. Такими іннова-

ційними технологіями є розвивальне навчання, проектування, проблемне навчання, рівнева диференціація, ігрове навчання, занурення в іншомовну культуру, навчання у співпраці, самовиховання й автономія, інтеграція, дослідні, інформаційно-комунікативні та особистісно-орієнтовані технології. Реалізація зазначеного підходу до організації навчального процесу активізує пізнавальну діяльність, що є одним зі складників психічного розвитку особистості, розвиває здатність керування своєю інтелектуальною діяльністю, наділяє методологією, стратегіями і способами навчання, розвиває репрезентативне, символічне, логічне і творче мислення, продуктивну увагу, пам'ять, увагу, рефлексію.

Інтеграція навчального, наукового та інноваційного процесів передбачає залучення всіх учасників освітнього процесу до активної комунікації з міжнародними організаціями, науковими центрами, представниками інших країн. Розширення міжнародного співробітництва, доступність до світових надбань науки і техніки через сучасні інформаційні джерела вимагають від фахівця володіння іноземною мовою на принципово новому рівні, як інструментом, що дає змогу не тільки вільно орієнтуватися в сучасному суспільстві, а і якісно виконувати свої професійні функції. Процес навчання іноземної мови, по суті, є інтеграцією знань у змісті професійної освіти, де інтегратором є мова як засіб освіти, виховання та формування готовності майбутніх інженерів до професійної діяльності в умовах єдиного освітнього простору [4, с. 61].

Беззаперечно важливими для дослідження є виділені науковцем О. Кердяшовою можливості дисципліни «Іноземна мова» у формуванні соціально-особистісного, ціннісно-мотиваційного, когнітивно-інформаційного, технологічно-діяльнісного та рефлексивного компонентів готовності до професійної мобільності:

- універсальність змісту, що дає змогу актуалізувати ті чи інші аспекти дійсності, пов'язані з готовністю до професійної мобільності, знайомити студентів з поширеними в сучасному світі ціннісними життєвими установками, світовими процесами мобільності в тому числі трудових ресурсів;

- свобода викладача вибирати певні форми, методи й засоби вивчення іноземної мови, що дає можливість наблизити студентів до ситуації професійної реальності, підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови та саморозвитку, освоїти (наприклад, в ігровій формі) зразки конструктивної професійної поведінки і способу життя, тим самим сформувавши готовність до про-

фесійної мобільності. Вирішення проблемних ситуацій, залучення до різних видів діяльності (кейс метод, контекстне навчання тощо), рольові ігри, дискусії допомагають розвивати всі компоненти готовності до професійної мобільності;

– варіативність матеріалу дисципліни «Іноземна мова» для студента, що дає змогу підвищити мотивацію до навчання, враховувати індивідуальні особливості молодих людей, їхні інтереси, сприяє розвитку особистісних і професійних якостей [2, с. 63–64].

Сучасні дослідження доводять, що успішне оволодіння іноземною мовою позитивно впливає на адаптованість у пізнавальній і комунікативній діяльності, забезпечуючи вищі показники інтелекту, відповідальності, соціальної активності, оперативної пам'яті. Вивчення лінійної алгебри, вищої математики та іноземної мови сприяє формуванню таких адаптивно важливих якостей, як домінантність, відповідальність, соціальна активність [3, с. 153].

На основі результатів експериментальних досліджень науковці доходять висновку, що для формування сучасного творчого спеціаліста й досягнення найкращих результатів праці важливий усебічний розвиток інтелекту. Студентам технічних спеціальностей, на відміну від гуманітаріїв, більш властивий не-вербальний інтелект. На заняттях з іноземної мови використовуються невербальні компоненти, такі як музика, відео, імітаційні ігри тощо, що дають змогу сприймати інформацію на емоційному рівні. Поєднання вербального та невербального інтелекту сприяє ефективному формуванню іноземної мовленнєвої компетентності, що розвиває адаптивно важливі якості й інтелектуальну мобільність. Технічна освіта сприяє формуванню аналітичного способу мислення, а гуманітарна – синтезувального, що поєднуються в контексті гуманізації сучасної професійної підготовки. Невипадково технічні університети пропагують навчання іноземною мовою і стажування за кордоном у межах спеціальності [4, с. 68–69].

Як зазначає науковець Г. Міхненко, студенти інженерних спеціальностей відрізняються високорозвиненим логічним та абстрактним мисленням, концентрацією уваги, високим рівнем розвитку просторових уявлень і невербального інтелекту, незалежністю суджень. Проте їм властивий доволі низький рівень комунікативних навичок і вербального мислення, неадекватність самооцінних суджень та обмеженість пізнавальних інтересів (особливо в гуманітарній сфері). На початку трудової

діяльності фахівці стикаються з потребою іноземної професійної комунікації, необхідністю логічно висловлювати й обґрунтовано доводити власну точку зору як рідною, так й іноземною мовами, співпрацювати з колегами, оцінювати власну поведінку. Використання інтерактивних методів у процесі навчання іноземної мови допомагає сформувати комунікативні навички, розвиває організаторські здібності, толерантність, відповідальність та активність майбутнього фахівця [4, с. 69].

Висновки з проведеного дослідження. Окреслені психолого-педагогічні особливості навчання іноземної мови та дидактичний потенціал іноземної підготовки доводять доцільність її вибору у формуванні готовності до професійної мобільності майбутніх фахівців з інженерії програмного забезпечення. Вищезрозглянуті чинники доводять, що завдяки належній організації процесу вивчення іноземної мови не лише формуються навички й уміння іноземного професійного спілкування, а й забезпечуються умови формування професійно мобільних особистостей майбутніх фахівців з інженерії програмного забезпечення, які зможуть адаптуватися до радикальних змін навколишнього світу і проявляти свою професійну компетентність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гальскова Н.Д. Языковой портфель как инструмент оценки и самооценки учащихся в области изучения иностранных языков. Иностранные языки в школе. Москва, 2000. № 3. С. 6–11.
2. Кердяшева О.В. Педагогические условия формирования готовности к профессиональной мобильности студентов в образовательном процессе вуза: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования». Воронеж, 2010. 204 с. URL: <http://diss.rsl.ru/diss/07/0550/070550048.pdf>.
3. Меркулова Л.П. Формирование профессиональной мобильности специалистов технического профиля средствами иностранного языка: дис. ... докт. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования». Самара, 2008. 455 с.
4. Міхненко Г.Е. Формування інтелектуальної мобільності майбутніх інженерів в умовах освітнього середовища технічного університету: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ, 2016. 245 с.
5. Теремінко Л.Г. Особливості професійної діяльності фахівців з інженерії програмного забезпечення в контексті формування готовності до професійної мобільності. Педагогічні науки: зб. наук. пр. Херсон: Херсонський державний університет, 2017. Вип. LXXX. Том 3. С. 217–222.
6. Чіжова Н.В. Роль іноземної мови в формуванні професійної мобільності майбутніх спеціалістів з реклами. Advanced Education. Київ, 2014. Вип. 1. С. 76–82.